

Protokół nr 16/20
posiedzenia
Komisji Samorządowo-Organizacyjnej, Spraw Społecznych
i Porządku Publicznego
z dnia 17 lutego 2020 r.

Ad 1)

Posiedzenie Komisji Samorządowo-Organizacyjnej, Spraw Społecznych i Porządku Publicznego otworzyła Przewodnicząca Komisji Pani Mirosława Bigaj, która powitała członków Komisji oraz zaproszonych gości.

Ad 2)

Obecni:

- **Przewodnicząca:** Mirosława Bigaj,
- **Wiceprzewodniczący** Antoni Kuś,
- **Członkowie:** Dominik Jankowiak,
Szymon Jakubowski,
Piotr Kogut,
Mikołaj Rogala,
Alfred Siama.

W posiedzeniu Komisji uczestniczyli:

- Starosta Robert Marcinkowski,
- Wicestarosta Janusz Sikora,
- Etatowy Członek Zarządu Sebastian Czwojda,
- Skarbnik Eleonora Gościniak,
- Naczelnik Wydziału Oświaty i Spraw Społecznych Marek Smektała.

Lista obecności stanowi załącznik nr 1 do protokołu.

Ad 3)

Ustalenie porządku obrad.

Przewodnicząca Mirosława Bigaj przedstawiła porządek posiedzenia.

Zaproponowała dodanie do porządku obrad punktów:

4 a) o treści: Przyjęcie protokołu nr 13/19 z dnia 12 grudnia 2019 r.

Propozycje dodania punktów przyjęto w wyniku głosowania: 7 głosów „za”

4 b) o treści: Przyjęcie protokołu nr 14/20 z dnia 20 stycznia 2020 r.

Propozycje dodania punktów przyjęto w wyniku głosowania: 7 głosów „za”

Porządek obrad nr 16/20 Komisji Samorządowo-Organizacyjnej, Spraw Społecznych i Porządku Publicznego:

1. Otwarcie.
2. Stwierdzenie quorum.
3. Ustalenie porządku obrad.
4. Przyjęcie protokołów:
  - a) Protokół nr 13/20 z dnia 12 grudnia 2019 r.

- b) Protokół nr 14/20 z dnia 20 stycznia 2020 r.
- 5. Zaopiniowanie projektów uchwał Rady Powiatu Gostyńskiego w sprawie:
  - a) przyjęcia sprawozdania z działalności Komisji Bezpieczeństwa i Porządku za 2019 r.,
  - b) ustalenia rozkładu godzin pracy aptek ogólnodostępnych na terenie powiatu gostyńskiego.
- 6. Zaopiniowanie sprawozdania z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach i placówce oświatowej prowadzonych przez Powiat Gostyński za rok 2019.
- 7. Zaopiniowanie sprawozdania z działalności Rady Społecznej przy SPZOZ w Gostyniu za 2019 r.
- 8. Wolne głosy i wnioski.
- 9. Zakończenie.

Radny Dominik Jankowiak opuścił salę posiedzeń.

Ad 5 a)

Zaopiniowanie projektu uchwały Rady Powiatu Gostyńskiego w sprawie przyjęcia sprawozdania z działalności Komisji Bezpieczeństwa i Porządku za 2019 r.

Starosta Robert Marcinkowski poinformował, że radni otrzymali sprawozdanie, prosi zatem o zadawanie ewentualnych pytań.

W dyskusji głosu nie zabrano.

Projekt uchwały Rady Powiatu Gostyńskiego w sprawie przyjęcia sprawozdania z działalności Komisji Bezpieczeństwa i Porządku za 2019 r. Komisja zaopiniowała pozytywnie: 6 głosów „za”, 1 radny nieobecny.

Ad 5 b)

Zaopiniowanie projektu uchwały Rady Powiatu Gostyńskiego w sprawie ustalenia rozkładu godzin pracy aptek ogólnodostępnych na terenie powiatu gostyńskiego.

Przewodnicząca Komisji Mirosława Bigaj zwróciła uwagę, że doszło do precedensu, gdyż nastąpiło odrzucenie poprzedniej uchwały przez wyższą instytucję, została ona unieważniona. Tym samym nastąpi „dziura” w terminach odnośnie dyżurów aptek. Dodała, że według nowej uchwały dyżury całonocne będą musiały być zapewnione od 9 marca 2020 r. Przewodnicząca Komisji Mirosława Bigaj poinformowała, że poprzednia uchwała obowiązywała do 17 stycznia 2020 r. Dodała, że obawia się takiej sytuacji, kiedy pacjent może nie mieć możliwości wykupienia leku w godzinach nocnych w dniach od 17 stycznia 2020 do 9 marca 2020.

W związku z zamieszczeniem dotyczącym kolejności udzielenia głosu **Sekretarz Leszek Maliński** poinformował, że o tym, kto może zabrać głos, decyduje przewodniczący Komisji. Głos zabrał **Naczelnik Marek Smektała**, potwierdzając, że służby prawne wojewody 17 stycznia 2020 r. uchyliły uchwałę, powołując się na bogatą linię orzecznictwa sądów administracyjnych o potrzebach ludności, o niemierzalności pojęcia dostępności w trakcie funkcjonowania całodobowej opieki. Podkreślają, że dyżur musi odbywać się całodobowo, czyli także w porze nocnej. Naczelnik dodał, że zwrócił się z pismem do właścicieli aptek, informując, że wojewoda uchylił ustawę. Jednocześnie poprosił, aby apteki były czynne do godziny 24.00 do dnia 9 marca 2020. Naczelnik zapewnił, że nie było żadnego sygnału, iż

dyżury te nie są pełnione. Wpłynęło pismo środowiska farmaceutycznego, żądające zaskarżenia decyzji wojewody. Zwrócił uwagę, że w tym przypadku nie można było w bardzo krótkim czasie zwołać sesji nadzwyczajnej, gdyż potrzebna jest opinia burmistrzów, wójtów, a przede wszystkim Wielkopolskiej Okręgowej Izby Aptekarskiej (Izba spotyka się raz w miesiącu, a ostatnie posiedzenie odbyło się 11 lutego 2020 r.). Dodał, że system dyżurów aptek się nie zmienia, jest tylko wydłużony w postaci dyżuru całodobowego.

Przewodnicząca Mirosława Bigaj stwierdziła, że apteki muszą od 9 marca dyżurować całodobowo.

Naczelnik Marek Smektała wyjaśnił, że środowisko aptekarskie odnosi się do tej sprawy bardzo sceptycznie. Uważa, że sprawę należałoby poruszyć np. na konwencie starostów lub w Związku Powiatów Polskich. Środowiska farmaceutyczne swój sprzeciw argumentują małymi zyskami pracy aptek w porze nocnej. Naczelnik Marek Smektała poinformował, iż rozmawiał telefonicznie z dyrektorem Wójcikiem, który jest członkiem prezydium WOIA, oraz Wojewódzkim Inspektorem Nadzoru Farmaceutycznego. Z rozmowy wynika, że Ministerstwo Finansów po raz pierwszy opowiedziało się za podjęciem tej problematyki. W chwili obecnej Ministerstwo za pomocą platformy aptekarsko-farmaceutycznej ma możliwość obserwacji co i o jakiej porze kupuje się w każdej aptece w Polsce, a tym samym zdiagnozowania ewentualnych zysków. Zdaniem dyrektora Wójcika problemu raczej nie uda się rozwiązać w tym roku.

Radny Antoni Kuś powiedział, że ma informacje o dwóch przypadkach, gdy apteki powinny sprawować dyżur, a były zamknięte. Dodał, że kartkę z danymi aptek zapomniał zabrać ze sobą.

Przewodnicząca Komisji Mirosława Bigaj stwierdziła, że radny powinien takie dane przedstawić, gdyż jest to ważny argument.

Naczelnik Marek Smektała odpowiedział, że nie było żadnych skarg, a jeśli były jakieś nieprawidłowości, powinny być dowody na to. Naczelnik wyjaśnił, że uchwalamy dostępność świadczeń, ale nie jesteśmy egzekutorami dyżurów. Wszelkie skargi powinny być zgłaszane do Wielkopolskiej Okręgowej Izby Aptekarskiej.

Przewodnicząca Mirosława Bigaj powiedziała, że farmaceuci nie podlegają bezpośrednio pod powiat. Dodała, że wszelkie informacje powinny być odnotowywane, gdyż mogą być przydatne w rozwiązaniu tej sprawy.

Radny Antoni Kuś podziękował za wyjaśnienia.

Radny Marcin Krawiec stwierdził, że sami doprowadziliśmy do tego problemu. Pani Magdalena Zawieja wydała opinię, że absolutnie nie ma żadnych szans, aby zaskarżyć tę uchwałę. Radny dodał, że poprzednie uchwały pani Magdalena Zawieja zaopiniowała pozytywnie. Stwierdził, że zabrakło jednoznacznego głosu przy podejmowaniu tych uchwał. Jego Klub wstrzymał się od głosu. Radny powiedział, że doskonale znają problemy środowiska aptekarskiego, po czym dodał, że jednak w Polsce panuje hierarchia prawa. Są odpowiednie ustawy, które zobowiązują Radę Powiatu, aby ustalić całodobowy dyżur aptek. Radny uważa, że zaczęto przerabiać ustawę po swojemu, wbrew prawu. Obecnie otrzymali opinię prawną, która jest jednoznaczna i nie można z nią dyskutować. Opinia taka powinna być przedstawiona aptekarzom przed podjęciem uchwały skracającej dyżury do godz. 24.00. Stwierdził, że nie rozumie odpowiedzi farmaceutów na pismo Starostwa z 22 stycznia 2020 r., gdyż nie miał możliwości zapoznania się z nim (pismem Starostwa). Uważa, że nie ma sensu rozpatrywanie na sesji punktu dotyczącego pisma farmaceutów w sprawie zaskarżenia do WSA w Poznaniu rozstrzygnięcia nadzorczego Wojewody Wielkopolskiego. Uznał, że Rada Powiatu powinna przyznać się do błędu.

Przewodnicząca Komisji Mirosława Bigaj uważa, że sprawa z pismem jest bardzo czytelna. Stwierdziła, że radcy prawni są w stanie udowodnić wszystko, stwarzając odpowiednie precedensy. Zastanawia się, czy pani Magdalena Zawieja była inspirowana w kierunku określonych działań. Jej zdaniem Radca Prawny nie przygotował obiektywnej opinii, która pomogłaby radzie podjąć odpowiednią decyzję.

Sekretarz Leszek Maliński wyjaśnił, że pismo było kierowane do Rady Powiatu, stąd pojawiła się wątpliwość, kto jest władny udzielić na nie odpowiedzi. Zaproponował Przewodniczącemu Rady, aby umieścić to jako oddzielny punkt sesji, aby cała rada mogła się wypowiedzieć, jakiej odpowiedzi chce udzielić.

Radny Marcin Krawiec powiedział, że skoro Rada nie jest w stanie odpowiednio rozwiązać tej sprawy, to dyskusja i głosowanie na sesji są niepotrzebne. Uważa, że powinno się przekazać informacje do odpowiedniej instytucji.

Przewodnicząca Komisji Mirosława Bigaj powiedziała, że opinia prawna ją zmyliła przy podejmowaniu poprzedniej uchwały. Wcześniejsze argumenty skłaniały do podjęcia tej uchwały w takim kształcie, a aktualnie muszą przyznać się do błędu.

Etatowy Członek Zarządu Sebastian Czwojda, odnosząc się do wypowiedzi radnego Marcina Krawca, przypomniał, że były wątpliwości przy podejmowaniu poprzedniej uchwały. Naczelnik Marek Smektała wtedy już stwierdził, że nie ma to odzwierciedlenia w obowiązujących przepisach, zastanawiał się, jak zostanie zinterpretowana kwestia dyżurów nocnych. Dodał, że dla niego to również nie było adekwatne w stosunku do obowiązujących przepisów. Wyjaśnił, że nie zwalnia to ich z odpowiedzialności, ponoszą konsekwencje jako radni, gdyż głosując, podejmują ostateczne decyzje. Projekty uchwały przygotowuje zarząd, zgodnie z obowiązującym prawem. Dodał, że również Rada Powiatu może być inicjatorem uchwał. Przystając na postulaty aptekarzy, Rada podjęła uchwałę, która nie była adekwatna do obowiązującego prawa. Opinia radcy prawnego to potwierdza. Powiedział, że rolą prawników jest reprezentowanie swojego klienta. Naruszeniem etyki zawodu adwokata czy radcy prawnego jest sytuacja, w której prawnik będzie podnosił argumenty korzystne dla strony przeciwnej.

Przewodnicząca Komisji Mirosława Bigaj stwierdziła, że jej zdaniem prawnik przekonywał, że pewne sytuacje są poprawne, ale to spowodowało manipulowanie Radą.

Etatowy Członek Zarządu Sebastian Czwojda sprecyzował, że klientem Radcy Prawnego jest Powiat Gostyński. Dodał, iż organami, które reprezentuje Radca Prawny, są zarząd i rada. Nie ma rozdzielności interesów politycznych.

Radny Marcin Krawiec zwrócił się z pytaniem do Etatowego Członka Zarządu, czy prawnik może narazić klienta na niekorzystne dla niego działanie, jeśli wie, że dana sprawa zakończy się **stuprocentowym** niepowodzeniem.

Etatowy Członek Zarządu Sebastian Czwojda odpowiedział, iż nie ma drugiej opinii pani Magdaleny Zawiei.

Radny Marcin Krawiec zapytał, czy podpis pod projektem uchwały nie jest jednocześnie zgodą, że uchwała odpowiada przepisom prawa. Przytoczył wypowiedź Naczelnika Marka Smektały, gdy podejmowano tę uchwałę: „Uchwała w tym kształcie wychodzi naprzeciw potrzebom mieszkańców i uwzględnia również interes farmaceutów jako przedsiębiorców. Zapewnienie w ten sposób dostępu do świadczeń farmaceutycznych w porze nocnej, niedziele, święta i dni wolne od pracy stanowi realizację ważnego interesu publicznego, jakim jest ochrona zdrowia i życia obywateli. Harmonogram dostępności świadczeń w porze nocnej, niedziele, święta i dni wolne od pracy ogranicza się wyłącznie do jednej apteki w mieście Gostyniu. Nie przewiduje się całodobowego rozkładu czasu pracy aptek”. Dodał, że z tej wypowiedzi nie wynika, że jest coś niezgodnego z przepisami. Niepotrzebnie ktoś

próbował rozwiązać ten problem, doskonale wiedząc, że nie było większej szansy na powodzenie.

Starosta Robert Marcinkowski powiedział, że pracując jako Sekretarz Gminy Gostyń, przygotowywał uchwałę, która była inaczej zinterpretowana przez dwóch radców prawnych. Podobnie jest z uchwałą odnośnie do pracy aptek. Dodał, że każda uchwała jest sprawdzana przez Wojewodę Wielkopolskiego, jest kilku radców prawnych i najwidoczniej ktoś to ocenił inaczej. Starosta dodał, że od pani Magdaleny Zawiei oczekuje oceny, która ma charakter obiektywny, która jest zgodna z interesem radnych, powiatu, stanowiska starosty. Opinia przygotowana przez panią mecenas jest wbrew temu, co wcześniej było zrobione. Uznaliśmy, że można spróbować i przez pół roku się udało. W Rawiczu też się udało. Dyskusja podczas spotkania z aptekarzami była całkiem inna niż dzisiaj. Środowisko farmaceutyczne przedstawiło bardzo dobre argumenty, m.in. dotyczące ekonomii. Starosta powiedział, że Wojewoda tak naprawdę przyznał nam rację, tej uchwały nie zakwestionował. W chwili obecnej można wyjść z tej sytuacji albo występując do WSA przeciwko Wojewodzie Wielkopolskiemu, wsłuchując się tym samym w stanowisko farmaceutów, albo podjąć uchwałę, zgodnie z którą dyżur ma obowiązywać przez całą noc. Zdaniem Starosty Rada powinna być podjąć uchwałę zgodną z prawem, sprawa nie powinna być poruszana w sądzie.

Przewodniczący Komisji Damian Walczak powiedział, że miał wątpliwości, czy ta uchwała jest legalna. Dodał, że jeżeli funkcjonowała przez 7 miesięcy, myślał, że jest zgodna z prawem. Zaznaczył, że jest aktualnie luka w harmonogramie dyżurów aptek. Jego zdaniem Naczelnik zrobił wszystko, co należało, informując aptekarzy, aby stosowali stary harmonogram. Powinna zostać podjęta nowa uchwała dot. harmonogramu dyżuru aptek, gdyż ostatni dzień starego harmonogramu to 19 stycznia 2020 r. Od 9 marca 2020 r. apteki muszą pracować całodobowo. Zaproponował, żeby uchwalić nowy harmonogram obowiązujący od dnia 20 stycznia 2020 r. na sesji 20 lutego 2020 r. Uważa, że nowa uchwała powinna wejść w życie jak najszybciej.

Naczelnik Marek Smektała, odnosząc się do wypowiedzi radnego Krawca, powiedział, że nie wprowadził Rady Powiatu w błąd. Dodał, że są powiaty, gdzie podejmowano uchwały, w których ustalono dyżury nocne telefoniczne, na cito, na kontakt z lekarzem. Naczelnik wyjaśnił, że na spotkaniu z aptekarzami informował, że Wojewoda może nie przyjąć tej uchwały. Próbowano zrozumieć środowisko farmaceutyczne. Zwrócił uwagę na bałagan w podejmowaniu rozstrzygnięć nadzorczych. Jego zdaniem prawo ma być dla ludzi, a nie tylko do jego przestrzegania. Stwierdził, że dlatego są kłopoty z aptekami, bo nie wiadomo, kto ma płacić za nocne dyżury. Naczelnik dodał, że nie byłby w stanie w jeden dzień stworzyć uchwały dot. harmonogramu aptek. Uważa, że zapis z datą wsteczną 20 stycznia 2020 r. spowoduje kolejne uchylenie uchwały.

Etatowy Członek Zarządu Sebastian Czwojda stwierdził, że trzeba liczyć na grzeczność ze strony aptekarzy. Wyjaśnił, że prawnik ma obowiązek poinformować klienta o zagrożeniu. Jeżeli klient zadecyduje jednak, że chce daną sprawę prowadzić, to w sądzie adwokat może używać tylko argumentów korzystnych dla swojego interesanta. Dodał, że po to jest stworzony system odwoławczy, aby każdy obywatel czy instytucja miała możliwość zweryfikowania sprawy przez przynajmniej dwie instancje. Wyjaśnił, że z formalnego punktu widzenia jest możliwość niezgodzenia się z decyzją Wojewody Wielkopolskiego na drodze sądowej. Pan Sebastian Czwojda uważa, że środowisko aptekarskie zwraca się do powiatu o pomoc, ponieważ Rada Powiatu podjęła tę uchwałę. Aptekarze chcą, aby starostwo dalej walczyło o ich punkt widzenia. Stwierdził, że trzeba rozważyć, czy chcemy sprawę skierować do sądu, czy podjąć uchwałę zgodną z decyzją Wojewody.

Przewodnicząca Komisji Mirosława Bigaj wyjaśniła, że głosowanie dotyczy projektu uchwały ustalającego rozkład godzin pracy aptek obowiązującego od 9 marca 2020 r.

Projekt uchwały Rady Powiatu Gostyńskiego w sprawie ustalenia rozkładu godzin pracy aptek ogólnodostępnych na terenie powiatu gostyńskiego Komisja zaopiniowała pozytywnie w wyniku głosowania: 4 głosy „za”, 2 „wstrzymujące się”, 1 radny nieobecny.

Ad 6)

Zaopiniowanie sprawozdania z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach i placówce oświatowej prowadzonych przez Powiat Gostyński za rok 2019.

W punkcie tym Komisja odbyła wspólne posiedzenie z Komisją Budżetu, Inwestycji i Rozwoju Gospodarczego.

Naczelnik Marek Smektała poinformował, że zgodnie z zapisami ustawy Karta Nauczyciela organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego przedstawia Radzie Powiatu sprawozdanie ze średnich wynagrodzeń nauczycieli w szkołach, dla których organem prowadzącym jest Powiat Gostyński. Poziom średnich wynagrodzeń jest prawnie określony przepisami Karty Nauczyciela. Naczelnik poinformował, że średnie wynagrodzenia osiągnęły poziom określony przepisami. Tym samym nie ma potrzeby wypłacania dodatku uzupełniającego. Dodał, że sprawozdanie otrzymuje również Regionalna Izba Obrachunkowa, dyrektorzy szkół i związki zawodowe funkcjonujące na terenie powiatu.

W dyskusji głosu nie zabrano.

Sprawozdanie z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach i placówce oświatowej prowadzonych przez Powiat Gostyński za rok 2019 komisja zaopiniowała pozytywnie w wyniku głosowania: 5 głosów „za”, 2 radnych nieobecnych.

Ad 7)

Sprawozdanie z działalności Rady Społecznej przy SPZOZ w Gostyniu za 2019 r. przedstawił Janusz Sikora.

W dyskusji głosu nie zabrano.

Sprawozdanie z działalności Rady Społecznej przy SPZOZ w Gostyniu za 2019 r. Komisja zaopiniowała pozytywnie w wyniku głosowania: 5 głosów „za”, przy 1 głosie „wstrzymującym się”, 1 radny nieobecny.

Ad 8)

Wolne głosy i wnioski.

W punkcie tym Komisja odbyła wspólne posiedzenie z Komisją Budżetu, Inwestycji i Rozwoju Gospodarczego.

Jako pierwszy o głos poprosił **radny Marcin Krawiec**, pytając dlaczego sesja zaplanowana jest na 20 lutego 2020 r., a nie zgodnie z ustaloną zasadą w ostatni czwartek miesiąca (27 lutego 2020 r.). Przypomniął, że termin ten został wybrany przez radnych za pomocą ankiet.

Przewodniczący Rady Alfred Siama odpowiedział, że jest to wyjątek, zasada co do ostatniego czwartku jest niezmienna. Dodał, że 27 lutego 2020 r. ma bardzo ważne przedsięwzięcie zawodowe i poinformował radnych o zmianie terminu sesji.

Radny Marcin Krawiec, kontynuując, powiedział, że były wcześniej próby, inni radni zgłaszali zmianę terminu sesji, ale nie zostało to wzięte pod uwagę. Uważa, że nie powinno się zmieniać harmonogramu.

Przewodniczący Rady Alfred Siama odpowiedział, że to jest sytuacja bardzo wyjątkowa. Uważa, że od czasu do czasu nie będzie to wielkim problemem. Sesja była w przeszłości przekładana z różnych przyczyn losowych.

Do dyskusji dołączył się **radny Piotr Kogut**, sugerując, że są zastępcy, którzy w wyjątkowych sytuacjach mogą przejąć obowiązki przewodniczącego.

Przewodniczący Rady Alfred Siama zadeklarował, że jeśli jest oczekiwanie, aby terminów sesji nie zmieniać, on się do tego zastosuje.

Radny Antoni Kuś powiedział, że raz tylko powinno się coś takiego zdarzyć, a nie od czasu do czasu.

Radny Marcin Krawiec zasugerował, że można byłoby zmieniać datę sesji, ale musiałby istnieć termin, do którego należy zgłosić taką prośbę.

Radny Maciej Malczyk stwierdził, że powinna być zachowana konsekwencja odnośnie do terminów sesji.

Przewodnicząca Komisji Samorządowo-Organizacyjnej, Spraw Społecznych i Porządku Publicznego Mirosława Bigaj poruszyła temat przygotowanego przez Przewodniczącego Rady Powiatu projektu uchwały zmieniającego zasady przyznawania wyróżnień „Zasłużony dla Powiatu Gostyńskiego”.

W wyniku dyskusji ustalono, że Kluby Radnych zapoznają się z projektem przygotowanym przez Przewodniczącego Rady i zgłoszą swoje propozycje.

Ad 9)

Przewodnicząca Komisji Mirosława Bigaj podziękowała zebranych za przybycie, po czym zamknęła posiedzenie komisji.

**Przewodnicząca Komisji
Samorządowo-Organizacyjnej,
Spraw Społecznych
i Porządku Publicznego
/-/ Mirosława Bigaj**

Protokołowała: Martyna Eliaz